

## בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, י"ב שבט, ה'תשי"ד.

בלתי מוגה

א. ברצוני להשלים עתה כמה ענינים בהמשך להתוועדות דיו"ד שבט<sup>1</sup>.

וכיון שהתוועדות זו היא בהמשך להתוועדות הנ"ל, הנה בנוגע לאמירת מאמר, יוצאים י"ח בהמאמר שנאמר בהתוועדות הנ"ל, ועתה יהי המשך וסיום הדברים בכמה שיחות.

וכנהוג בכל התוועדות — יש להתחיל בניגון. וכיון ששבת זו היא שבת שירה — יסיפו וינגנו ניגון נוסף מצד שבת שירה.

\* \* \*

ב. בהמאמר ד"ה באתי לגני דכ"ק מו"ח אדמו"ר שנתנו ליום ההסתלקות, ובמילא גם ליום ה"אָרְצֵיִט", מבואר<sup>2</sup>, ש"האדם הוא בציור רמ"ח אברים ושס"ה גידים שהם במספר תרי"ג, דלכן כל המדרי' בהשתל' הם במספר הזה, ולכן הנה גם בהנשמה הרי יש ג"כ תרי"ג כחות, שבהם תלויים התרי"ג מצוות".

וענין זה הוא דבר חידוש:

בדרך כלל מבואר שהענינים שלמטה הם בדוגמת הענינים שלמעלה, בסדר השתלשלות ועד למעלה מסדר השתלשלות, וכמבואר בתניא<sup>3</sup> שעשר כחות הנפש הם כנגד עשר ספירות "שנשתלשלו מהן", וכמו כן מבואר בנוגע למספר תרי"ג אברי הגוף, שזהו לפי שכן הוא בהנשמה שכלולים בה תרי"ג מיני כחות וחיות<sup>4</sup>, ושרשם הוא מתרי"ג ארחין דלבוניתא שהם בבחי' הכתר שלמעלה מהשתלשלות<sup>5</sup>.

(1) ענינים אלו לא נשלמו בגלל תנאי מקום ההתוועדות, כיון שה"אולם" שבו נערכה ההתוועדות הי' רחב ידיים, ישבו בריווח, עם כל ה"נוחיות" (כפי שאומרים בארץ ישראל), כך שאחדים מהמסובים גם נמנמו... משא"כ עתה, גם אם יתמנמו, יושבים לכל-הפחות בצפיפות ובדוחק

(2) ד"ה באתי לגני השי"ת פ"ד (סה"מ תשי" ע' 116). וראה גם ד"ה באתי לגני השתא פ"ה (לעיל ע' 9 ואילך).

(3) רפ"ג.

(4) ראה תניא פנ"א.

(5) ראה מ"ח מסכת א"א פ"ד. הובא בתניא פמ"א בהגהה. תו"א (בהוספות) תצוה קי, ב. ובכ"מ.

(1) ענינים אלו לא נשלמו בגלל תנאי מקום ההתוועדות, כיון שה"אולם" שבו נערכה ההתוועדות הי' רחב ידיים, ישבו בריווח, עם כל ה"נוחיות" (כפי שאומרים בארץ ישראל), כך שאחדים מהמסובים גם נמנמו... משא"כ עתה, גם אם יתמנמו, יושבים לכל-הפחות בצפיפות ובדוחק

(\* ראה גם לעיל ע' 40.

ואילו כאן מבואר להיפך — שמספר תרי"ג בכחות הנשמה, בסדר השתלשלות, ובמצוות התורה שלמעלה מהשתלשלות, הוא, מפני שכן הוא ציור גוף האדם.

ובהקדמה — שבכלל יש בכל מאמר חידוש. יתכן אמנם שחידוש זה יש לו מקור בכללות בהמאמרים שלפנ"ז, אבל בכל זאת יש בכל מאמר החידוש שלו. ובפרט כשמוכא מאמר חז"ל בגירסא, שיטה או פירוש בלתי רגיל, הרי זה בודאי כוונה, וכזה הוא החידוש שבמאמר זה, חידוש שמתאים לכללות הענין המבואר בהמאמר.

ובנדו"ד: החידוש שבמאמר זה שמספר תרי"ג בכל המדרגות שבהשתלשלות ובכחות הנשמה הוא מצד ציור גוף האדם — מתאים בכללותו להמבואר בחסידות בפירוש מארז"ל<sup>6</sup> "דע מה למעלה ממך", שכל הענינים שלמעלה הם ממך<sup>7</sup>, וכן בפירוש מארז"ל<sup>8</sup> "קדושתו למעלה מקדושתכם", ש"קדושתו למעלה" — דקאי אפילו על ה"עטרה" ש"נתן בראשו"<sup>9</sup> שלמעלה מהשתלשלות — היא "מקדושתכם"<sup>10</sup>.

אבל עדיין צריך להבין מהי השייכות דחידוש זה לכללות הענין המבואר בהמאמר, שלכן דוקא במאמר זה הוצרך לבאר — באופן אחר מהמבואר בכ"מ — שהענינים דלמעלה הם בגלל שכן הוא למטה?

ג. והביאור בזה:

בהמאמר מבואר שה"רוח שטות" שמכסה על האמת עד שיכול לעבור עבירה — ביכלתו להעלים רק על ענינים פרטיים, אבל כשמדובר אודות ענין שנוגע לכללות התקשרות הנפש, אזי אין הרוח שטות יכול להעלים כו'. ולכן, אפילו ההמון ועמי הארץ שדעתם קלה, נזהרים שלא לעבור על איסורים חמורים שיש בהם כרת, כיון שזהו"ע שנוגע לכללות ההתקשרות.

וכל זה הוא מצד הענין ד"יעקב חבל נחלתו"<sup>11</sup> — בדוגמת החבל השזור מתרי"ג נימין, שהפגם יכול להיות רק בנימה פרטית, ולא בכללות ההתקשרות שע"י החבל כו'.

ולמעלה מזה הוא שרש הענין — "כי חלק הוי' עמו"<sup>11</sup>, ומצד זה,

(10) ראה ד"ה באתי לגני שם (לעיל ע'

11).

(11) האוינו לב, ט.

(6) אבות רפ"ב.

(7) ראה תו"מ ח"ד ע' 313. וש"נ.

(8) ויק"ר פכ"ד, ט.

(9) שם, ח.

הרי אפילו קל שבקלים שכל ימיו עשה רעות רבות וחמורות, הנה כשבא לידי נסיון בענין של אמונה, עומד הוא בנסיון ומוסר נפשו על קידוש השם (כמשנת"ל בהמאמר).

כלומר: מצד הענין ד"חלק הוי' עמו", שכאו"א מישראל קשור עם העצמות — לא שייך ענין של העלם והסתר, כי, כללות הענין ד"עוונותיכם היו מבדילים גו"<sup>12</sup> הוא רק בהדרגות דסדר השתלשלות, אבל לא בהעצמות שלמעלה מהשתלשלות. וענין זה הוא בשלימות אצל כאו"א מישראל, אפילו קל שבקלים, ואין הרוח שטות יכול להעלים ולהסתיר על זה, ולכן גם קל שבקלים מוסר נפשו על קידוש השם.

ד. ובענין זה ישנם שני הפכים:

מחד גיסא — מדובר אודות ענין שלמעלה מהשתלשלות, ששם לא נוגע ופוגע שום דבר ("דאָרטן רירט ניט אָן קיין זאָך"), שלכן הרי זה בשלימות גם אצל קל שבקלים, כיון שלא שייך שם ענין הבדלת העוונות כו', וע"ד מ"ש<sup>13</sup> "אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו גו'".

ולאידך גיסא — אע"פ שזוהי דרגא כזו שבה נאמר "אם צדקת מה תתן לו גו'", אין זה באופן שיכול להיות משם יניקה לקליפות וחיצונים כו', שמצד זה יכול להיות הענין ד"ואכל וחי לעולם"<sup>14</sup>, אלא אדרבה — ענין זה פועל שיעמוד בנסיון ולא יהי' נפרד כו'. והיינו, שאע"פ שגם בדרגא ש"אח עשו ליעקב", מ"מ, "ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי"<sup>15</sup>.

וע"ד שמצינו ביציאת מצרים, שאז הי' גילוי עצמותו ית' שלמעלה מהשתלשלות לגמרי, ובלשון חז"ל<sup>16</sup> "לא ע"י מלאך וכו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו" [והיינו, שמצד תוקף הקליפה ביותר לא הי' יכול להיות הענין דיצי"מ ע"י גילוי אור שבבחי' סדר השתלשלות<sup>17</sup>, ואדרבה כו'<sup>18</sup>], וביחד עם זה, הי' הענין ד"נגוף למצרים", ויתירה מזה, "נגוף למצרים ורפוא לישראל" כאחד<sup>19</sup>, והיינו, שעם היותם ב' הפכים, מ"מ היו כאחד.

(17) ראה ד"ה באתי לגני הנ"ל פ"ז (לעיל ע' 15). וש"נ.  
(18) חסר איזה חיבות — מה הי' קורה עם האור (המו"ל).  
(19) ישע"י יט, כב. זח"ב לו, א. וראה סה"מ תרע"ח ס"ע רלט ואילך. תש"ו ע' 70 ואילך.

(12) ישע"י נט, ב.  
(13) ע"פ איוב לה, ר"ז.  
(14) לשון הכתוב — בראשית ג, כב.  
(15) מלאכי א, ב"ג. וראה ד"ה באתי לגני שם.  
(16) נוסח הגש"פ פיסקא ויוציאנו.

ה. והנה, ענין זה שיכולים להיות שני הפכים בנושא אחד ובכת אחת — הוא מצד העצמות דוקא.

ובהקדמה — שיש חוקרי ישראל, גם גדולי ישראל וקדושי עליון, שאמרו שהענין ד"נמנעות" שייך גם למעלה בחיק הבורא<sup>20</sup>.

אמנם, ענין זה נאמר ע"י גדולי ישראל קודם שהיתה התגלות פנימיות התורה. והיינו, שאע"פ שהם בעצמם למדו גם פנימיות התורה, מ"מ, לא היתה פנימיות התורה בהתגלות לכל. אבל לאחרי שנתגלה פנימיות התורה, ובפרט ע"י תורת החסידות — נתבאר כבר שהקב"ה הוא "נמנע הנמנעות", ומצד עצמותו ית' יכולים להיות שני הפכים בנושא אחד ובכת אחת<sup>21</sup>.

ועוד זאת, שמצד עצמותו ית' אפשר להיות הפכים ונמנעות גם למטה, וכפי שמצינו בענין הארון ש"מקום ארון אינו מן המדה"<sup>22</sup>, והיינו, שהארון הוצרך להיות במדה דוקא, "אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו"<sup>23</sup>, מ"מ, מקום הארון לא הי' מן המדה — שזהו ענין של נמנעות, והוא רק בכח העצמות דוקא.

ומזה מובן שגם שני ההפכים שבתוכן המאמר, שהעצם הוא בשלימות אפילו אצל קל שבקלים, ומצד זה עומד הוא בנסיון כו' (שהם שני הפכים, כנ"ל ס"ד) — הרי זה בכח העצמות.

ו. ועפ"ז יש לבאר הטעם שבמאמר זה דוקא נתבאר שהטעם שכל הענינים שבסדר השתלשלות וכן למעלה מסדר השתלשלות הם במספר תרי"ג הוא לפי שכן הוא ציור גוף האדם — כיון שהעצמות (שרק מצדו יכול להיות ענין של הפכים) קשור עם הגוף דוקא, כמבואר בהשיחה הידועה של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע<sup>24</sup>.

כלומר: כדי לבאר כיצד יכולים להיות ב' ענינים הפכיים (שהעצם הוא בשלימות אפילו אצל קל שבקלים, ומצד זה עומד הוא בנסיון כו') — מוסיף לבאר שזהו מצד הגוף, שהוא קשור עם העצמות; ובגלל שעלה ברצונו ית' שהגוף יהי' בציור של רמ"ח אברים ושס"ה גידים שהם במספר תרי"ג, לכן נקבעו גם כל המדריגות בהשתלשלות במספר תרי"ג,

20 סה"מ תרע"ח ע' תיש ואילך.

22 יומא כא, סע"א. וש"נ.

23 תרומה כה, יו"ד.

24 סה"ש תורת שלום ע' 120 ואילך.

20 ראה עיקרים מ"א פכ"ב. הובא

בסה"מ תרמ"ט ע' עדר.

21 ראה שו"ת הרשב"א ח"א סתי"ח.

הובא ונת' בס' החקירה להצ"צ לד, ב ואילך.

וגם הענינים שלמעלה מהשתלשלות, כמו עניני התומ"צ, נקבעו גם במספר תרי"ג, מתאים לציור הגוף.

וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>25</sup> שפעם הראה אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, על ידו, באמרו לו (לכ"ק מו"ח אדמו"ר), ראה כמה יקר גופו של יהודי, שבשבילו שפכו ("צוליב אים האָט מען אויסגעגאַסן") ריבוי תומ"צ.

וזהו גם מה שאמרו חז"ל<sup>26</sup> "לא ניתנה תורה למלאכי השרת", כי אם לנשמות (ולא לנשמות למעלה, אלא לנשמות) בגופים דוקא, ומצד זה נשתנו כמה ענינים בתורה, כדי שיהיו באופן המתאים להגוף. ולכן המצוות הם במספר תרי"ג — כדי שיהיו באופן המתאים להגוף שהוא במספר תרי"ג. וכמו כן בתורה שהיא פירוש וביאור המצוות, שגם היא קשורה עם מספר תרי"ג<sup>27</sup>.

ונקודת הענין — שזהו מצד מעלתם של ישראל שבשרשם קדמו לתורה, כדמוכח ממש"נ בתורה "דבר אל בני ישראל", "צו את בני ישראל"<sup>28</sup>. ולכן צריכה התורה להיות באופן המתאים לבנ"י, היינו, נשמות בגופים.

ז. ומזה למדים הוראה בנוגע לזהירות בכריאות הגוף:

ישנם כאלו שאינם נזהרים בכריאות הגוף, ומלבישים זאת בענינים של קדושה.

ובכן: מהאמור לעיל אודות גודל יוקר הגוף, מובן, שאין להתנהג באופן כזה.

וכידוע מ"ש הבעש"ט<sup>29</sup> לתלמידו בעל התולדות, שלא יסגף את גופו, כי לא זו הדרך ישכון בה אור התורה, אלא ההנהגה צריכה להיות באופן ד"כי תראה חמור גוי' עזוב תעזוב עמו"<sup>30</sup>, לעזור ולסייע להגוף למלא את רצון העליון.

וכאשר שומרים כריאות הגוף בשביל מטרה זו — הרי זה גם ענין של קדושה, וכמ"ש הרמב"ם<sup>31</sup> "היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא".

כ(30) משפטים כג, ה. וראה כתר שם טוב בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(31) הל' דעות רפ"ד.

(25) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 74. וש"נ.

(26) ברכות כה, ב. וש"נ.

(27) ראה מכות כג, סע"ב.

(28) ראה ב"ר פ"א, ד.

(29) "התמים" ח"א ע' ז"ח.

וע"י עבודת הנשמה בהגוף תגלה לעתיד לבוא מעלת הגוף, ועד כדי כך שבזמן התחי' תהי' הנשמה ניזונית מן הגוף<sup>32</sup>.

\* \* \*

ח. על הפסוק "ותעל שכבת הטל גו'" שנאמר בפרשת השבוע<sup>33</sup> בנוגע לירידת המן — איתא במכילתא דרשב"י<sup>34</sup>: "כביכול פשט המקום את ידו וקבל תפלתן של אבות של שוכני עפר והוריד המן כטל לישראל". ובהקדמה — שאף שאיתא בגמרא<sup>35</sup> "ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא", מ"מ, ע"י תפלה, גם אבא מזכה ברא, כפי שמצינו<sup>36</sup> שתפלתו של דוד הועילה לאבשלום בנו.

ומזה מוכן גם — ובמכ"ש — בנוגע להאבות שהיו נשמות כלליות, שתפלתן הועילה בשביל בניהם.

והחידוש בזה — שתפלת האבות פעלה ש"הוריד (הקב"ה) המן

כטל":

ידוע<sup>37</sup> שהמשכת "טל" אינה באה ע"י התעוררות מלמטה, אלא באופן של אתערותא דלעילא, שלכן "טל לא מיעצר"<sup>38</sup>. ואעפ"כ, היו האבות בעלי-בתים לפעול בעולם גם דבר חדש — המשכת טל, ופעלו זאת באופן שנמשך לכאו"א מישראל, גם לרשעים שבהם נאמר<sup>39</sup> "טחנו בריחים או דכו במדוכה".

וכן הוא בנוגע לכל נשיאי ישראל — שגם לאחר הסתלקותם מן העולם, פועלים הם המשכות והשפעות לכל המקושרים אליהם.

יוחאי. משא"כ "מכילתא דרשב"י" — שבה נתפרש ר"ש בן יוחאי. — "מכילתא דרשב"י" לא הגיעה לידינו בשלימותה, ורק מאמרים מלוקטים שהובאו בכמה מקומות ממכילתא דרשב"י, נשמרו לדורות (ראה הקדמה למכילתא דרשב"י — ירושלים תשט"ו).

(35) סנהדרין קד, א.

(36) תוד"ה דאייתי' — סוטה יו"ד, ב. וראה אג"ק ח"א ע' קמג, ובהנסמן שם.

(37) ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' קצו ובהנסמן שם בהערה 26.

(38) תענית ג, סע"א.

(39) בהעלותך יא, ח. יומא עה, א.

(32) ראה ד"ה לכל תכלה תרניט (סה"מ תרניט ע' צו ואילך). תו"מ סה"מ ניסן ע' קסח. וש"נ.

(33) טז, יד.

(34) רשב"י — אף שיעיקר ענינו הוא פנימיות התורה, זהר ותיקונים כו', כולל גם חיבור פנימיות התורה עם נגלה דתורה, שזהו"ע ל"ג בעומר, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בהמשך והחריס (תרל"א ס"ע נד ואילך. וראה גם המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה), הרי הוא גם תנא שמאמריו נזכרו במשנה ובגמרא — נגלה דתורה. וכן איתא בגמרא (סנהדרין פו, א) "סתם ספרי ר"ש", אבל, כאן לא נתפרש ר' שמעון בן

ט. והביאור בזה:

מבואר בחסידות<sup>40</sup> שלא כל הנשמה מתלבשת בגוף, כי אם הארה ומקצת הנשמה בלבד, לפי שהגוף קטן מהכיל את הנשמה עצמה, שהרי אפילו מלאך בשליש עולם עומד<sup>41</sup>, ועאכו"כ נשמה שהיא בדרגא נעלית יותר ממלאך, הרי בודאי שהגוף קטן מהכיל אותה;

ואעפ"כ, גם עצם הנשמה (שאינו מתלבש בגוף) קשור עם הגוף — שלכן אי אפשר לנשמה אחת להתלבש בשני גופים, ולא עוד אלא שעצם הנשמה גם פועל בהגוף — שלכן רואים לפעמים שנופלים לאדם הרהורי תשובה ללא שום הכנה כלל, והסיבה לזה היא מפני שהנשמה שלמעלה (עצם הנשמה) שומעת הכרוזים העליונים, שזוהר"ע "מזלי' חזי"<sup>42</sup>, ומשם נמשך בהארת הנשמה המלובשת בהגוף, והיינו, שענין זה אינו מצד עבודת האדם; עבודת האדם בזה אינה אלא לקבל ולקלוט את הרהורי התשובה שנמשכים מלמעלה, מעצם הנשמה. ומזה מוכח שגם עצם הנשמה קשור ופועל בהגוף.

ואם בכל נשמה פרטית קשור עצם הנשמה עם הגוף — בנשמה כללית על אחת כמה וכמה.

ומזה מובן בנוגע לנשיא ישראל, נשמה כללית — שנשמתו קשורה עם כל השייכים אליו, להיותה העצם שלהם, שקשור עם גופם שנמצא למטה בעוה"ז הגשמי.

י. וזהו הביאור במאמר חז"ל<sup>43</sup> "יעקב אבינו לא מת", "מקרא אני דורש שנאמר<sup>44</sup> ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים": לכאורה אינו מובן הקשר והשייכות שכיון ש"זרעו בחיים", בהכרח לומר ש"אף הוא בחיים" — יתכן שיהי' "זרעו בחיים", ו"הוא" לא?! אך הענין בזה — שכיון שלהיותו נשמה כללית, הרי הוא ה"עצם" של זרעו, ולכן, כל זמן ש"זרעו בחיים", "אף הוא בחיים".

וכשם שהדברים אמורים בנוגע ליעקב אבינו, כן הוא גם בנוגע לכל נשיא ישראל — כידוע מ"ש בספר קהלת יעקב<sup>45</sup> (הובא בדא"ח בכ"מ)

(42) מגילה ג, א. וש"נ.

(43) תענית ה, ב.

(44) ירמ' ל, י"ד.

(45) מע' רבי.

(40) ראה סה"מ תרצ"ט ס"ע 138 ואילך.

ה"ש"ת ע' 61 ואילך. תש"ב ס"ע 50 ואילך.

תש"ד ס"ע 129 ואילך. תש"ח ע' 60. ועוד.

(41) ראה ב"ר פס"ח, יב.

ש"נשיא" ר"ת ניצוצו של יעקב אבינו — עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

כל זמן ש"זרעו — החסידים<sup>46</sup>, המקושרים והשייכים אליו, וכל אלה ששמעו שמעו — בחיים", "אף הוא בחיים",

— אילו זכינו, לא היינו זקוקים לראיות ממאמרי חז"ל, כיון שהי' נראה לעיני בשר ש"הוא בחיים"; אבל כאשר לא זכינו, צריכים להשתדל שיהי' "זרעו בחיים", ועי"ז להמשיך ולפעול שיהי' "אף הוא בחיים", ובלשון הזהר<sup>47</sup> — שאומרים ב"מענה לשון" — שהתפלה על קברי צדיקים אינה בבחינת "דורש אל המתים"<sup>48</sup>, כיון ש"כבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון", "והשתא אינון חייין", ויתירה מזה, ש"הוא בחיים" למטה בעוה"ז, עי"ז ש"זרעו בחיים" —

ו"מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"<sup>49</sup>, ולא רק "במרום"<sup>50</sup> (למעלה), אלא גם כאן למטה, "שגם בזה העולם המעשה .. אשתכח יתיר"<sup>51</sup>,

ומעורר וממשיך השפעות ל"זרעו" — לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, בעניי פרנסה וכו', כולל ובמיוחד ההמשכה וההשפעה בנוגע להמוסדות שלו, שיהיו כל הענינים בהצלחה.

יא. ומזה מובן שאין מקום לדאגה אודות פרנסה, וגם אלה שלפי דעתם קשה פרנסתם, אין להם ליפול ברוחם:

ובהקדמה — שפרנסה בכלל הו"ע שלמעלה מהטבע, וכידוע<sup>52</sup> פתגם אדמו"ר מהר"ש שענין הפרנסה בזמן הזה הוא ע"ד ה"מן", שהו"ע נסי, אלא כיון שההמשכה היא באופן של התלבשות בלבושי הטבע (כשם שכללות ההשפעה בחו"ל היא ע"י התלבשות במזלות והשרים העליונים<sup>53</sup>), יכול מישוהו להשלות את עצמו שזהו"ע טבעי, אבל האמת היא שההשפעה עצמה היא למעלה מהטבע. ובמילא, אין מקום לדאגה אודות פרנסה, והדאגה מורה על החסרון בענין הבטחון בה'.

50) זח"א קלג, א. וראה הקדמת הרמב"ם

לפיהמ"ש בתחלתה (ד"ה דע כי כל).

51) תניא אגה"ק סז"ך (קמו, א).

52) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע'

קלט. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 178 הערה

38.

53) ראה תניא אגה"ק סכ"ה (קלט, ב).

קונטרס ומעין מאמר כג ואילך.

46) בענין "זרעו" — נזכר: רבינו הזקן

הי' קורא להבעש"ט "זקני", ולהרב המגיד

"אבי" (אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שעג

— נעתק ב"היום יום" כז אייר).

47) ח"ג ע, ב. עא, ב.

48) פ' שופטים יח, יא.

49) סוטה יג, סע"ב.



ובפרט ע"פ האמור שגם עכשיו ממשיך הרבי את כל ההשפעות (גם השפעת הפרנסה) ל"זרעו"; צריכים רק להבטיח את הענין ד"זרעו בחיים". מצדו של הרבי, רועה ישראל, נמשכת ההשפעה לכולם. וכפי שמצינו במשה רבינו שהקב"ה בחר בו להיות רועה ישראל, בראותו "שהוא יודע לרעות הצאן איש כפי כחו", ש"הי' מוציא הקטנים לרעות כדי שירעו עשב הרך וכו'"<sup>54</sup>, וכמו כן הי' בהשפעת המן — בזכותו של משה רבינו<sup>55</sup> — שההשפעה היתה לכל בני"י, הן לצדיקים והן לרשעים<sup>56</sup>. ועד"ז בנוגע לאתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא<sup>57</sup>, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר — שממשיך השפעות (ובכללם השפעת הפרנסה) לכולם. אבל, כדי לקבל ההשפעה — צריכים להיות "זרעו".

ובכל אופן, אין לדאוג אודות פרנסה — כיון שהשפעת הפרנסה נמשכת מלמעלה כו'.

ואופן ההשפעה הוא ע"ד השפעת המן שהיתה "דבר יום ביומו"<sup>58</sup> — כמבואר במדרשי חז"ל<sup>59</sup> שהטעם לירידת המן בכל יום ויום, ולא באופן חד-פעמי שיספיק להם למשך ריבוי זמן, הוא, כדי שתמיד יהי' אצל בני"י ענין הבטחון וההתקשרות עם הקב"ה, והיינו, שגם מצד הגוף יהי' נרגש תמיד שזקוקים להשפעתו של הקב"ה. ועוד זאת, שירידת המן "דבר יום ביומו" היתה כדי שיהיו אוכלים אותו חס<sup>60</sup>, שמעלתו היא הן מצד הבריאות והן מצד טעמו הטוב ("געזונט און געשמאק").

\* \* \*

יב. ע"פ כל הנ"ל מובן גודל האחריות המוטלת עלינו — דכיון שהענין ד"הוא בחיים" תלוי בכך ש"זרעו בחיים", מוטלת אחריות גדולה על "זרעו" — שיהי' "זרעו", וש"זרעו" יהיו בחיים, שדוקא עי"ז אף הוא בחיים".

ואחריות זו מוטלת על החסידים שלו, על המקושרים אליו, ועל כל השייכים אליו, ואפילו על אלה שרק שמעו שישנו הרבי מליובאוויטש, שאמר והדפיס מאמרים ושיחות, ופירסם את מאמר אדמו"ר הזקן<sup>61</sup>

59) ראה יומא עו, א. מדרשים שנשמנו

בתורה שלמה עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש

חכ"ו ע' 95 ואילך.

60) ראה יומא שם. יל"ש שם.

61) "היום יום" ו תשרי. וראה שם יב

מנחם אב.

54) שמו"ר פ"ב, ב.

55) תענית ט, א.

56) ראה יומא שם. יל"ש פרשתנו רמו

רנח.

57) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

58) פרשתנו טז, ד.

ש"ואהבת לרעך כמוך"<sup>62</sup> הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלקיך"<sup>63</sup>, ותבע מכולם להשתדל באהבת ישראל, לעשות טובה ליהודי בגשמיות וברוחניות — גם הם בכלל "זרעו", ועל כולם מוטלת האחריות לפעול שיהי' "הוא בחיים", עי"ז ש"זרעו בחיים", היינו, שיפעלו בעצמם (ומצד אהבת ישראל — גם בזולתם) את כל הענינים שדרש ותבע כו'.

יג. וזהו ענינה של "אגודת חב"ד" — כמדובר בקיצור בהתוועדות דיו"ד שבט"<sup>64</sup> — שבזה נכללים כל הסוגים הנ"ל, ומהם תובעים להפיץ את תורת החסידות ודרכי החסידות, ולקרב את כל בני"י לחסידות.

גם כאשר בעיר שלימה נמצא חסיד אחד בלבד — תובעים ממנו לפעול שתהי' זו עיר חסידית ("א' חסידישע שטאָט")<sup>65</sup>.

ואין נפק"מ מה הם הסיבות שבגללן נמצא בעיר זו. גם אם הגיע לעיר זו באמצעות ארגון "הייאָס", או ה"דזשוינט"<sup>66</sup>, שהם שלחוהו לשם — מוטלת עליו האחריות לפעול שתהי' זו עיר חסידית, שכן, זוהי הסיבה האמיתית שבגללה נשלח לשם.

ויש להוסיף בזה, שבמקרה שאינו מרוצה במקום שנשלח עי"י ארגון הנ"ל — אזי העצה היא שימהר לסיים את שליחותו האמיתית במקום זה, הפצת החסידות, ואז יתפטר משהותו במקום זה (שאינו מרוצה בו).

וע"ד הסיפור דלקמן:

יהודי מארץ ישראל שחלה במחלה קשה ביותר והי' זקוק לעבור ניתוח מסוכן, כתב לי מכתב בקשת ברכה. — נו, כשיהודי מבקש ברכה, אחסוך ממנו ברכה ("זאָל איך אים זשאַלעווען אַ ברכה")?! ... הברכות הם של הקב"ה! — השבתי לו איפוא מכתב ברכה שיבריא, והוספתי וכתבתי לו, שיתחיל להניח תפילין בכל יום<sup>67</sup>. ואכן, יהודי זה קיבל על עצמו להניח תפילין, ותיכף ומיד הבריא, ולא הוצרך לניתוח, לתדהמתם הגדולה של הרופאים שכמעט התייאשו ממנו! ובמענה לשאלת שאר החולים שהיו שם — סיפר, שהתחיל להניח תפילין, והבריא. אם הנחת תפילין היא רפואה — אמרו שאר החולים — נתחיל גם אננו להניח

66) ראה גם אג"ק ח"ז ע' קנג.

67) ברשימה אחרת ניתוסף: ולשמור

שבת.

62) קדושים יט, יח.

63) ואתחנן ו, ה.

64) סכ"ח (לעיל ע' 39).

65) ראה גם תו"מ ח"י ע' 126.

תפילין. ואכן, רבים מהם התחילו להניח תפילין בכל יום. — ובכל אופן, יהודי הנ"ל הבריא לגמרי, ויצא מבית-החולים.

כלומר: כל סיבת מחלתו ואישפוזו בבית-החולים לא היתה אלא כדי שהוא בעצמו יתחיל להניח תפילין, וישפיע על עוד יהודים שגם הם יתחילו להניח תפילין. ובמילא, כאשר סיים תפקיד זה — יצא מבית-החולים.

ועד"ז בנוגע למי שנמצא בבית-חולים ברוחניות, כמו אוניברסיטה ("קאָלעדזש") שבה לומדים ענינים שהם נגד התורה — שצריך לידע שכוונת היותו שם היא בשביל להפיץ את אור החסידות, וכאשר ישלים זאת, אזי יתפטר משהותו שם.

יד. אמנם, יכול מישהו לטעון: כיצד יש בכחו ללכוד ולכבוש עיר שלימה, ובפרט מקום הפכי כו'?

והמענה לזה — שצריכים לידע ש"צדיקים דומים לבוראם"<sup>68</sup>, וכשם שבנוגע להקב"ה אמרו חז"ל<sup>69</sup> שאינו מבקש לפי כחו אלא לפי כחו, לפי כחו של כאו"א, כך גם צדיקים אינם מבקשים אלא לפי כחו של כאו"א. וכיון שהרבי תובע זאת ממנו — ה"ו הוראה ברורה שהדבר הוא בכחו, דאל"כ, לא הי' הרבי תובע זאת.

ועוד זאת — שהתביעה של הרבי כשלעצמה מהוה נתינת כח:

כתיב<sup>70</sup> "ובחרת בחיים", ומבאר רבינו הזקן<sup>71</sup> ש"האותיות ובחרת בחיים הכתובים בתורה, הן עצמם הם סיוע להאדם" לבחור בחיים.

ועד"ז בנוגע לתביעה של צדיקים — שהתביעה כשלעצמה מהוה סיוע ונתינת כח לגלות את הכחות שלו, שיבואו מהעולם אל הגילוי.

ונקודת הענין — שכיון שהרבי תובע זאת ממנו, אזי אינו הולך בכחו הוא אלא בכחו של הרבי, ובמילא, גם אם אינו אלא יחידי בכל העיר, אינו מתבטל לגבי העיר — כדין "בריי", שבריי שלימה, אפילו באלף (ולאו דוקא אלף, אלא גם ריבוי היותר גדול) לא בטיל<sup>72</sup>, והיינו, שאף שידע איניש בנפשי שאינו שלם, מ"מ, כיון שכאשר הרבי תובע ממנו הולך הוא בכחו של הרבי, והרבי הוא בודאי שלם, נמצא, שעם

(71) ראה גם ד"ה וכל בניך דש"פ וישלח ספ"ב (תו"מ ח"י ע' 184). וש"נ.

(72) חולין ק, א. וראה גם "רשימות" חוברת קכג ע' 13.

(68) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח. במדב"ר פ"י, ה. אסת"ר פ"ו, ב.

(69) תנחומא נשא יא. במדב"ר פ"ב, ג. (70) נצבים ל, יט.

היותו ברי' קטנה, יש לו את השלימות של המשלח (הרבי), וברי' שלימה אינה בטילה.

טו. זוהי איפוא העבודה והאחריות המוטלת על "אגודת חב"ד" — שעליהם לידע שאינם צריכים להתפעל משום דבר, כיון שעבודתם אינה בכח עצמם, אלא בכח המשלח.

כאשר עוסקים בעניניו של הרבי, אזי בכל מקום שהולכים הולך הרבי עמם, ובמילא אין להתפעל ולהתיירא משום דבר.

ולאידך גיסא — כאשר פוחדים ומתייראים ונדחקים בתוך "כלוב" ("אין קאטון")<sup>73</sup>, לוקחים לשם גם את הרבי, וה"ז כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו כו"<sup>74</sup>.

ובמילא, צריכים לילך בכל התוקף, כיון שהולכים בכחו של הרבי, ואז בודאי מצליחים, ובאופן כזה — "זרעו בחיים", ובמילא "אף הוא בחיים" (כנ"ל).

טז. אמנם, התנאי לזה הוא — שיהי' "זרעו".

ומשום זה משתדלים תמיד למצוא משולחים שודר"ם מלמדים כו' — מ"אנשי שלומינו" ("אייגענע מענטשן") דוקא.

מצדו של הרבי אין נפק"מ, וביכלתו לבצע את עניניו ע"י כולם. ובפרט ע"פ הפתגם<sup>75</sup> בשם אדמו"ר הזקן, שתורת החסידות אינה ענין השייך לאיזה מפלגה שהיא, אלא לכל בני, וסוכ"ס יהיו כל בני חסידים, ובמילא, מצדו של הרבי<sup>76</sup>, יכולים הדברים להתבצע ע"י כולם. אבל אעפ"כ, משתדלים למצוא "אייגענע מענטשן", שעל ידם נקל יותר לבצע את הענינים הדרושים, כיון שאין להם דעות והנחות משלהם.

— מספרים<sup>77</sup> על "משולח" של תומכי תמימים, שהי' בעל נגלה, אבל "פעטאך"... שפעם נתנו לו למסור לרבי "פדיון" עם בקשה עבור ענין גשמי ובקשה עבור ענין רוחני, ואמר, שמוכן הוא למסור חצי פדיון — הבקשה עבור גשמיות, שיש לזה מקור בגמרא מפורשת: "כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים"<sup>78</sup>, אבל חציו

(73) ראה גם לקמן ע' 158.

(74) ראה תניא ספכ"ד.

(75) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 72. תש"ד ע' 77

(76) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 31. וש"נ.

(77) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 31. וש"נ.

(78) ב"ב קטז, א. דש. לקו"ש ח"ט ע' 344. ועוד.

השני של הפדיון, הבקשה עבור רוחניות — אינו מוכן למסור, כיון שזהו היפך גמרא מפורשת: "הכל<sup>79</sup> בידי שמים חוץ מיראת שמים"...

מי שאין לו דעות והנחות משלו — יכולים להכניסו לרשותו של הרבי בנקל יותר מאשר זה שיש לו דעות והנחות משלו, שצריכים לבטלם תחילה (להוציאו מהדעות וההנחות שלו<sup>80</sup>), ורק לאח"ז יכולים לחשוב ע"ד הכנסתו לרשותו של הרבי.

ולהעיר מהא דמצינו לענין הפקר ב"ד הפקר, שביכלתו של ב"ד לעשות פעולה אחת — להפקיע הדבר מרשותו של פלוני ולעשותו הפקר, או להקנות לפלוני דבר של הפקר; אבל אין ביכולת ב"ד לעשות שתי פעולות — להפקיע מזה וגם להקנות לזה<sup>81</sup>.

ולכן משתדלים תמיד למצוא ולהעמיד בהמוסדות "אייגענע מענטשן", היינו, שאין להם דעות והנחות משלהם, שהם במצב כזה שעכ"פ אין בעלות אחרת עליהם<sup>82</sup> — כפי שהי' כ"ק מו"ח אדמו"ר אומר: "א נאָוואַדנע בהמה"<sup>83</sup>, כלומר, בהמה שאין עלי' בעלים — ובמילא, נקל יותר להכניסם לרשותו של הרבי; ועאכו"כ — אלה שנמצאים כבר ברשותו של הרבי.

יז. אמנם, אותם "אייגענע מענטשן" צריכים לידע מה שתובעים מהם, ולא לעשות חשבונות שזהו דבר קשה, ואין הדבר בכחו, או שעדיין לא השלים עבודתו עם עצמו.

וכפי שכותב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בא' ממכתביו<sup>84</sup> — במענה על הטענה ש"סמוך לפלטירי" שלך לא הורשת<sup>85</sup> — שעתה הוא זמן הבריורים היותר אחרונים, ואין אתנו יודע עד מה בסוד הבריורים, ובמילא, כל ענין המזדמן ליד, צריכים לחטוף ולעשותו תיכף ומיד.

וכאשר לא עושים חשבונות ע"פ שכל, ועוסקים במילוי השליחות מתוך תוקף ומסירת־נפש — הרי כיון שאנו עושים את המוטל עלינו, אזי עוזר הקב"ה שהשליחות מתבצעת במילואה, ובנוסח שאומרים

(82) גם אם אינם [בעלי מעלה כו'] —  
 חסר איזה תיבות (המו"2).  
 (83) ראה סה"ש תש"ה ע' 34. וראה גם  
 תו"מ ח"ט ס"ע 52. וש"נ.  
 (84) אג"ק שלו ח"א ע' רסו. וש"נ.  
 (85) ספרי עקב יא, כד.

(79) ברכות לג, ב. וש"נ.  
 (80) ברשימה אחרת: שלפעמים הם  
 בניגוד לרצונו של הרבי, ועד שיש צורך  
 ללחום עמו שישכים לרצונו של הרבי, ולכל  
 היותר מצליחים לפעול שלא יבלבל, ותו לא.  
 (81) ראה אנציק' תלמודית ערך הפקר ב"ד  
 (ע' צט). וש"נ.

הכהנים: "עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה עמנו כמה שהבטחתנו"<sup>86</sup> — שנמשך שפע רב הן בנוגע להצלחה במילוי השליחות, והן להמתעסקים במילוי השליחות — שיצליחו בכל עניניהם, בגשמיות וברוחניות.

\* \* \*

יח. בהתוועדות דיו"ד שבט<sup>64</sup> נזכר בקצרה גם אודות אגודת נשי ובנות חב"ד.

ויסוד הדברים — ע"פ מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו לא'<sup>87</sup>, שסיבת ההוצאה-לאור של השיחות באידיש ("זשאַרגאָן") היא בשביל נשי ובנות חב"ד, שגם הם יוכלו להבין את השיחות שבהם נתבארו מנהגי ודרכי החסידות, וענינים מתורת החסידות.

וזהו ענינם של נשי ובנות חב"ד — שצריכות בעצמן ללמוד את השיחות, ועליהן גם לפרסם תורת החסידות ודרכי החסידות בין נשי ישראל, ולפעול גם על בעליהן וילדיהן, ולעשות מהבית שלהן בית חסידי.

— קבלתי מכתב מאותו יהודי שאליו כתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מכתב הנ"ל, וכותב לי, שלפני כ"ב שנה קיבל מכתב מהרבי אודות נשי חב"ד, ועכשיו, ערך חגיגת י"ט כסלו בבית-הכנסת שלו. ליהודי הנ"ל יש דעה בבית-הכנסת, להיותו ה"פרעזידענט" או ה"גבא"י, ובכל אופן, יש לו דעה שם. ואעפ"כ, רק לאחרי כ"ב שנה נתעורר "פעטאָך" זה לערוך מסיבת י"ט כסלו...

מצינו ביעקב שנענש בגלל שפירש מאביו ולא כיבדו במשך כ"ב שנים<sup>88</sup>, אבל, אליו אין זה נוגע... אצלו לא הי' באופן כזה, כיון שהוא סתם<sup>89</sup>...

אבל אנו צריכים לדעת, שהעבודה של הפצת תורת החסידות, הן ע"י אגודת חב"ד, והן ע"י נשי חב"ד, צריכה להעשות תיכף ומיד, ללא דחיות.

ואופן הפעולה בזה היא — לכל לראש — עי"ז שהוא בעצמו מתנהג כדבעי, ובדרך ממילא הרי זה פועל גם על בני ביתו וכל הנמצאים

(88) מגילה יז, א. הובא בפרש"י עה"ת ס"פ תולדות. וישב לז, לד.

(89) ברשימה אחרת: הוא שוחט, יש לו עסק עם שוורים, ונעשה כמותם...

(86) נוסח "רבש"ע" אחרי נשיאת כפים (סוטה לט, סע"א ואילך).

(87) ראה גם תו"מ ח"ז ע' 116.

בסביבתו. וע"ד הידוע<sup>90</sup> שכאשר צדיק עומד ומתפלל הרי זה פועל גם על מי שעומד מן הצד ומביט עליו, גם אם הצדיק אינו מכירו כו'.

יט. ובאופן כזה צריכות נשי ובנות חב"ד לפעול על סביבתן, החל מבני ביתן, כולל גם על אמה וחמותה.

ובהקדמה<sup>91</sup> — שמצינו בגמרא בסוף מסכת סוטה אודות הענינים שיהיו "בעקבות משיחא": "בת קמה באמה וכלה בחמותה".

וע"פ המבואר בלקו"ת<sup>92</sup> בנוגע ל"תוכחה", ש"אף שלפי הנראה .. הם קללות לפי האמת אינם רק ברכות", יש לומר שכן הוא גם בנוגע לתושבע"פ, שגם הענינים הבלתי־רצויים הם באמת ברכות, ובנדו"ד — שיהי' הענין "בת קמה באמה וכלה בחמותה" באופן שאמה וחמותה תלמדנה מהבת והכלה ענינים של קדושה, כמו בנוגע לפאה נכרית, וכיו"ב.

— פעם לא היו זקוקים לתורת החסידות עבור ענינים כאלו, משא"כ עתה, שע"י תורת החסידות נעשה גם כללות קיום התומ"צ באופן נעלה יותר. ובמילא, נכלל גם ענין זה בהתפקיד של נשי חב"ד, שצריכות לפעול שתהי' "בת קמה באמה וכלה בחמותה" להוסיף בעניני קדושה.

כ. במתן־תורה כתיב<sup>93</sup> "כה תאמר לבית יעקב (אלו הנשים) ותגיד לבני ישראל" (האנשים), ואיתא במדרש<sup>94</sup> שענין זה הוא תיקון לחטא עה"ד, לפי שאז נאמר הציווי לאדה"ר בלבד, ואילו חוה רק שמעה את הציווי מאדם, ולכן אמר הקב"ה למשה במ"ת שיאמר גם להנשים בעצמן, ויתירה מזה, שהנשים קודמות.

וענין זה (מעלת הנשים) מודגש גם בפרשת השבוע שבה מסופר אודות שירת הים בקריעת ים סוף [ששייך גם למ"ת, שהרי קרי"ס הוא מהענינים העיקריים דיצי"מ, וכללות הענין דיצי"מ הוא הכנה למ"ת] — שאז היתה גם שירת מרים, ועוד זאת, שההפטרה היא שירת דבורה.

ובענין זה מביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בא' משיחותיו<sup>95</sup>, בשם הצמח צדק ששמע מאדמו"ר הזקן, שלכאורה קשה: הרי גם בשביעי של פסח קורין שירת הים, ולמה מפטירין שירת דוד? — והביאור בזה, כי בשביעי

93 יתרו יט, ג (ובמכילתא ופרש"י).

94 ראה שמו"ר פכ"ח, ב.

95 שיחת יום אחש"פ תרח"ץ סכ"ד ואילך — לקו"ד ח"ד תרצה, א ואילך. סה"ש תרח"ץ ע' 277 ואילך.

90 ראה תו"א מקץ לג, סע"ד. וראה גם

תו"מ ח"ז ריש ע' 67.

91 ראה גם אג"ק ח"ז ע' צ. חיד"ד ריש

ע' כח. חט"ו ע' קצח.

92 בחוקותי מח, סע"א.

(ואחרון) של פסח ישנו גילוי משיח, שהוא בן דוד, ולכבודו של משיח מפטירין שירת דוד, ואילו בשבת שירה מפטירין שירת דבורה, לפי שהכל בזכות האשה, "הכל הי' מן העפר"<sup>96</sup>.

כלומר: בנוגע לשירת דוד יש קושיא ותירוץ, ואילו בנוגע לשירת דבורה הרי זה מובן בפשטות — לפי שהכל בזכות האשה, הכל הי' מן העפר.

וכיון ששיחה הנ"ל כתבה הרבי והוציאה לאור באידיש, ושלחה לכאן לאמריקא<sup>97</sup>, הרי זו הוראה שצריכים לדבר עם נשי ובנות חב"ד אודות ענין זה — מעלת האשה שהכל הוא בזכותה, והאחריות המוטלת עלי'.

צריכים אמנם לדבר עמהן דברים רכים, כמ"ש<sup>98</sup> "כה תאמר", בלשון רכה, אבל בדברים רכים אלו צריכים להיות כל הענינים, כולל גם ההדגשה שעליהן ללמוד את השיחות בעצמן, ולפרסם לכל אודות הסחורה היקרה שיש בידן — תורת החסידות, וכאן (אצל נשי חב"ד) היא הכתובת שכל אחד יכול לבוא ולקבל את ה"סחורה".

ואע"פ שבדורות שלפנינו לא היו הנשים בעלות-פעולה מטעם "כל כבודה בת מלך פנימה"<sup>98</sup> — הרי בימינו אלו יש הכרח בדבר.

כא. ואם על אגודת נשי חב"ד מוטלת אחריות — הרי מובן במכל-שכן גודל האחריות המוטלת על צעירי אגודת חב"ד, שהם אלו שלא מזמן יצאו מן הישיבה, ובמילא לא התנתקו עדיין מהישיבה, ולהיותם צעירים, יש להם מרץ ביותר.

ובפרטיות יותר — הכוונה היא הן לאלו הלומדים עדיין בישיבה, שהם שייכים ל"איגוד תלמידי הישיבות", את"ה<sup>99</sup>, והן לאלו שכבר נישאו, שהרי מבואר בהל' ת"ת<sup>100</sup> "גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים בלי טרדה גדולה כ"כ"; ואם לבו פנוי לתלמוד תורה הדורש עיון כו', הרי בנוגע לעסקנות ציבורית שייך הדבר לא רק ב' וג' שנים, אלא גם לאחרי כן, ובמילא, מוטל עליהם החוב והאחריות המוטלים על צעירי אגודת חב"ד.

כב. ובנוגע לסדר העבודה דצעירי אגודת חב"ד — הנה ע"פ

אישות פי"ג הי"א.

99 ראה גם שיחת יו"ד שבט סכ"ח

(לעיל ע' 40). וש"נ.

100 (100) פ"ג ה"א.

96 קהלת ג, כ.

97 נדפסה בחוברת "שמע ישראל" (ג.י.)

תרצ"ט), ולאח"ז בלקו"ד וסה"ש הנ"ל.

98 (תהלים מה, יד. וראה רמב"ם הל'



מ"ש<sup>101</sup> "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן", שצריכים לכבד את הזקנים, צריכים הצעירים להתייעץ עם הזקנים בנוגע לכל הענינים, לשאול בעצתם כיצד לפעול, ולשמוע את עצתם בעיון ובכבוד ראש, ולאחרי שמכבדים אותם ושומעים עצתם בכבוד ראש, צריכים לפעול באופן המתאים יותר שיתמלא רצונו של הרבי, ולעשות כרצונו של הרבי. והזקנים לא צריכים להצטער ולהתרעם ("עס דאַרף זיי ניט האַרן") על כך שהעבודה נעשית ע"י הצעירים,

— ישנם כאלו שמצער אותם העדר הכבוד, ויש ביניהם שמלבישים זאת בכוונה "לשם שמים", שאיכפת להם לא הכבוד שלהם, אלא הענין של העדר הכבוד כלפי המבוגרים, כיון שלא יודעים ולא מעריכים את מעלתם.

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם סיפור אודות כת ענויים<sup>102</sup>, שהיו ענוים כאלו שטענו שלא יודעים עד כמה גדולה ענוותנותם, שכן, כדי לידע גודל הענוה, צריכים לידע עד כמה היא הגדלות שלהם, ולפיי-ערך הגדלות שלהם, גדולה ביותר ענוותנותם, אלא שכלפי שמיא גליא עד כמה היא הגדלות שלהם, ובמילא, יודע הקב"ה גודל ענוותנותם... — שהרי, העיקר הוא שהדבר יבוא לידי פועל ("דער ענין זאָל זיך אָפּטאַן"), ומה גם שמכבדים אותם ומושיבים אותם במזרח, הרי בודאי שלא צריך להיות איכפת להם. וזהו ג"כ הענין ד"נערים פני זקנים ילבינו"<sup>103</sup> — כפי שהוא באופן של ברכה.

ג. וכמו כן יש להבהיר בנוגע לצעירים גופא, שגם אצלם יכול להיות חילוק בין צעירים לזקנים:

אמרו חז"ל<sup>104</sup> "זקן — מי שקנה חכמה", ובמילא, יש מי שעושה חשבון שהוא כבר "זקן", דכיון שיש לו מוחין קטנים, הרי לפי ערך כלי המוחין שלו יש לו ריבוי חכמה עד שעולה על גדותיו... ובמילא, כאשר בא לענין של פועל, הנה לכל לראש מוציא פתק ומביט ורואה שביום זה השלים כבר עבודת היום, וגם אם לא — הרי להיותו "זקן שקנה חכמה", לא כל דבר מתאים לו לעשות, כיון שצריך לחשוש מפני חילול כבוד הציבור, כשם שפרנס שנתמנה על הציבור אסור לו לעשות מלאכה כו'<sup>105</sup>.

(104) קידושין לב, ב. הובא בפרש"י

(101) קדושים יט, לב.

(102) ראה גם ספר הזכרונות ח"א ספנ"ו. עה"ת שם.

(105) שם ע, א.

אג"ק שלו ח"ג ע' קפב ואילך.

(103) טוטה שם.

ובכן, יש להניח את כל החשבונות על הצד, ולהניח את עצמו על הצד, ולעסוק בעבודה הנדרשת מצעירי אגודת חב"ד, וכאשר יעסקו בזה, יהיו כל הענינים בהצלחה.

\* \* \*

כד. ברצוני לדבר עוד ענין — בהמשך להמדובר בהתוועדות דיו"ד שבט<sup>106</sup> אודות הענין דג' שני ערלה, שנה הרביעית, ושנה החמישית, ששאלו על זה, הרי ערלה הו"ע שאסור בהנאה, וא"כ הרי זה שייך לג' קליפות הטמאות לגמרי?

אך הענין הוא, שמסדר השנים גופא מוכח שג' שני ערלה שייכים למדרגה נעלית בקדושה, דאל"כ, אינו מובן סדר השנים: ערלה — גקה"ט, שנה הרביעית, נטע רבעי, ענין של קדושה, ושנה החמישית הו"ע עבודת הבריורים בעניני הרשות — הרי זה שלא ע"פ סדר?

ואכן מצינו להדיא בדברי רבינו בחיי ובציוני<sup>107</sup> (ספרים שהובאו בתורת החסידות) שענין ה"ערלה", מלשון אטום וסתום, מורה על דרגא נעלית ביותר שלמעלה מהבנה והשגה, בחי' הכתר, שלכן הרי זה באופן של סתימות לגמרי, ולאח"ז הו"ע נטע רבעי, שהו"ע של התגלות, וכל זה הוא עדיין בקדושה, ולאח"ז באה שנה החמישית שבה צריכה להיות עבודת הבריורים, שהו"ע ההמשכה גם בעובדין דחול<sup>108</sup>.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) עתה נמצאים בשנה החמישית.

ישנם כאלו שהם עדיין בג' שנים הראשונות, וישנם כאלו שהם כבר בשנה הרביעית, אבל עכשיו נמצאים כבר בשנה החמישית. ובמילא, צריך להיות סדר העבודה בהתגלות בכל הענינים, גם בעובדין דחול, להפיץ תורת החסידות בכל המקומות<sup>109</sup>.

\* \* \*

106) סל"ד ואילך (לעיל ע' 46 ואילך).  
 107) קדושים יט, כג.  
 108) נתבאר שאין זה בסתירה לכך שערלה היא מגקה"ט — ע"פ ביאור ענין התשובה, "יוסף ה' לי בן אחר", שגם בחי' "אחר" נעשה בבחי' "בן" (ראה אוה"ת ויצא רכ, א ואילך. ועוד). — אין זוכרים את הענין בפרטיות (המו"ל?).

109) במהלך ההתוועדות שנמשכה עד שעה מאוחרת, דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א

(\* ראה גם לעיל ריש ע' 50. וש"נ.)

כה. כ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס פעם ל"יחידות" אל אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובצאתו מאת פני אביו, בכה בכי רב. וכשפגש בו א' החסידים ושאלו לפשר בכייתו, השיב: מה לעשות שהרבי יש לו רק בן אחד, בן יחיד, והוא — כמוני. ועאכו"כ עתה...

איתא בגמרא<sup>110</sup> "כד רגיז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא". אמנם, כיון שהצאן ("ענא") אינם אשמים בכך [כמארוז"ל<sup>111</sup> "ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה שבראם .. יצר הרע דכתיב<sup>112</sup> אשר הרעותי", וכמשנ"ת בהתוועדות שלפנ"ז<sup>113</sup> שכללות ענין העבודה אינו אלא מה שבהרגש שלנו ה"ז כמשל צפור המדברת, והאמת היא שאין זה אלא ענין של שחוק כו', כמבואר<sup>114</sup> בענין הקניגא דליתן ושור הבר], וגם ה"נגדא" (מנהיג הצאן) אינו אשם בכך — הנה גם במצב ש"רגיז רעיא על ענא כו'", נותנים ל"נגדא" (ש"משמיא ממנו ליי", במכ"ש מ"ריש גרנותא"<sup>115</sup>) את כל הכחות של ה"רעיא", ובכחו לפעול כל מה שצריכים<sup>116</sup>.

בשום אופן, וכן לאידך, מה ששייך להזולת אי אפשר ליטול ממנו בשום אופן, כך שאין ממה לחשוש... ואדרבה: כאשר משתדלים ועוזרים להזולת שיוכל למלא שליחותו, הרי זה מהוה סיוע במילוי השליחות שלו.

(לא' שאמר לחיים, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיוציא י"ח את א' מחשובי החסידים (הני"ל) שכבר אמר הרבה "לחיים". וכשאמר הלה, מי הוא זה שמוציא אותי, "עפעס א... — ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:) למאי נפק"מ מי הוא? הרי הוא יהודי, בן אברהם יצחק ויעקב!

(110) ב"ק נב, א.

(111) סוכה נב, ב.

(112) מיכה ד, ו.

(113) שיחת יו"ד שבט ס"ב ואילך (לעיל

ע' 18 ואילך).

(114) ראה תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י

ואילך. שעה"ת לאדמו"ר האמצעי ח"א כ, ד ואילך. ועוד.

(115) ברכות נח, סע"א. וש"נ.

(116) ברשימה אחרת נזכרה בענין זה —

שיחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע "מכריז ר' ינאי". — ועיין סה"ש תורת שלום ס"ע 188 ואילך.

רוצה להיכנס ל"צעירי אגודת חב"ד":) מה אעשה עמכם?! הרבי מינה אתכם ל"מפקד" ("קצין")... (וכשאמר הלה: א"כ ימנה אותי ל"גנרל" ("רב-אלוף") — ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:) "גנרל" ו"חייל" הם שניהם בבחינת ביטול, דנעוץ תחלתן בסופן, משא"כ "קצין". כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר עם הני"ל אודות התקשרות, ופנה הני"ל לא' מזקני החסידים, באמרו: הנכם שומעים את הדברים?! הכוונה היא אליכם! — ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בבת-שחוק: לפעמים אומרים דבר-צחות שהוא גם אמת!...

(לא' אמר:) כאשר אתה ופלוגי תוסיפו בתפלה, ותמעטו להתהדר ("מעט דאָווענען און ווייניקער פּוּצן זיך") — תהי' תועלת עבורכם, ועבור כולם.

(לא' אמר:) ישנם כאלה (כמוך וכמו חותנך\*) שבטבעם חוששים שמא הזולת ימעט בהדמות שלהם. אך האמת היא, שמה ששייך לכם, לא יכול אף אחד ליטול מכם

(\* כשהזכיר את התואר "שווער" — אמר: כ"ק מו"ח אדמו"ר לא הי' טובל שיקראוהו בשם "שווער", והי' אומר: "דענר שווער זאָל ניט זיין שווער".

ובכלל זה — גם ענין המופתים.

ובהקדמה<sup>117</sup> — שבכלל לא אחזו בליובאוויטש מענין ה"מופתים", ועד שישנה אימרה שענין ה"מופתים" שייך לפרעה ולמצרים, כלשון הכתוב<sup>118</sup> "רבות מופתי בארץ מצרים", וכפי שאמר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר שהמצריים היו "משכילים" ולכן הוצרכו למופתים, משא"כ בני"אינם זקוקים למופתים<sup>119</sup>. וידוע הסיפור במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>120</sup> אודות המענה שכתב רבינו הזקן "לאחרים למופת".

אבל אעפ"כ, כשהי' צורך בכך — הי' גם ענין המופתים, כדמוכח מסיפור הנ"ל גופא.

ועתה בפרט, כאשר החושך הוא כפול ומכופל, כידוע<sup>121</sup> בענין "אילת השחר", שבסמיכות ממש לעלות השחר מתגבר החושך ביותר — הנה כדי לבקוע ולבטל את ההעלמות וההסתרים, יש צורך בענין המופתים, שע"ז פועלים הזוהר בנפש הבהמית וכו'. ולא מתחשבים בכך שזוהי דרך העבודה ששייכת לאדמו"רי פולין; העיקר שיפעלו את הענין ("אבי דער ענין זאָל זיך אָפּטאַן").

וכיון שיש צורך עתה בענין המופתים, וכאמור שנותנים ל"נגדא" את כל הכחות של ה"רעיא" — הנה בכח זה הנני מכריז ואומר: כל אלה שצריכים להפקד בבנים — יפקדו בשנה זו בבנים, ויהיו בנים חסידים,

— כאשר היו פונים לאדמו"ר האמצעי בבקשת ברכה עבור בנים, הי' לפעמים שולחם לאחיו ר' חיים אברהם, והי' חובש את ה"שטריימל" ומברך שתפקד בכך זכר, בתנאי שיהי' בן זכר וחסיד<sup>122</sup>. — ויקראו אותם על שמו של הרבי.

ואלה שאינם יכולים ליתן שם זה בגלל שהוריהם נקראים בשם זה (כמנהג האשכנזים שנוהרים ליתן שם ההורים בהיותם בחיים<sup>123</sup>) — יתנו השם "מנחם מענדל", שמו של אדמו"ר הצמח-צדק.

117 (121) מדרש תהלים מזמור כב [ד]. הובא ונתבאר באוה"ת במדבר ע' מד. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ס"ע קג. וראה גם סה"ש תרצ"ט ע' 316 ואילך.  
122 (122) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קצט; ע' רצה. וש"נ.  
123 (123) ראה קונטרס "זיו השמות" (ברוקלין, תשמ"ח) רפ"י. וש"נ.

117 (117) הבא לקמן — ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשט"ו ס"ב ואילך (תו"מ ח"י"ג ע' 98 ואילך). וש"נ.  
118 (118) בא יא, ט.  
119 (119) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 86 ובהערה 36 שם.  
120 (120) אג"ק שלו ח"ב ע' שעו.

וכן כל אלה שזקוקים לפרנסה — תהי' להם פרנסה בהרחבה. ואלה שיש להם איזו מרה שחורה — יפטרו ממנה. שתהי' הפצת המעיינות דתורת החסידות בהצלחה, וכל המוסדות של הרבי יתנהלו בהצלחה, ואלה שמנגדים להמוסדות של הרבי — הנה כיון שהנהגתו היא "בחסד וברחמים"<sup>124</sup>, יקייים בהם "יתמו חטאים ולא חוטאים"<sup>125</sup>, ויהי' להם הסוף של אביגדור<sup>126</sup>, שבא לחסידים לבקש משקה... וכמו כן יבטלו כל המניעות להדפסת חסידות — שהרי לולי המניעות היו יכולים להדפיס הרבה יותר — ותהי' הפצת המעיינות חוצה, ויהיו כל הענינים בהצלחה<sup>127</sup>.

\* \* \*

כו. אע"פ שמדברים שהעיקר הוא הפועל, מ"מ, כיון שעוברים עתה לפרשת יתרו, שהיא הפרשה דמתן-תורה, צריכים לזכור שבנוגע לתורה נאמר<sup>128</sup> "כל חפציך לא ישוו בה", "אפילו חפצי שמים"<sup>129</sup>, היינו, שאפילו מצוות (חפצי שמים) אינם נחשבים לגבי תורה, אפילו נגלה דתורה, ועאכו"כ פנימיות התורה.

וכיון שכן, הרי אסור שיעבור יום אחד ללא לימוד החסידות. כל אחד צריך שתהי' לו קביעות בכל יום ללימוד החסידות, לכל הפחות שורות אחדות<sup>130</sup> בכל יום.

ובפרט כאשר חפצים שיהי' תיכף קיום היעוד<sup>131</sup> "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים":

הדין בטבילה הוא שהאדם צריך להכנס כולו בתוך המים שיכסו גם את ראשו, ואם חלק ממנו, אפילו שער ראשו, נמצא מחוץ למים, לא עלתה לו טבילה<sup>132</sup>.

תמימים, שיהי' בהצלחה וכו' (ראה גם לעיל הערה 109. וש"נ).

(128) משלי ח, יא.

(129) מו"ק ט, ריש ע"ב.

(130) ברשימה אחרת: ב' שורות.

(131) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים בסופן.

(132) ראה רמב"ם הל' מקוואות פ"א ה"ב. שם ה"ז. וראה גם תו"מ ח"ז ע' 214. וש"נ.

(124) ראה שיחת שמח"ת תרצ"ג (נעתקה באג"ק ח"ג ע' שנג. וראה תו"מ — רשימת היומן ע' רמב (נעתק ב"היום יום" כ חשון)).

(125) ראה ברכות יו"ד, רע"א.

(126) ראה בית רבי ח"א פי"ח (לד, ב).

ח"ב ספ"ה. וראה גם תו"מ ח"ד ע' 225 ובהערה 97 שם.

(127) כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף לדבר אודות עניני ברכות על כל השנה כולה, והזכיר גם ע"ד ה"דינער" עבור ישיבת תומכי

וכיון שכן, צריך להכניס את עצמו ("אריינטונקען און אריינוואַרפן זיך") בלימוד החסידות באופן שיחדור את כל מציאותו, למעלה מראשו, שכל כולו יהי מונח ("איינגעטונקען און אריינגעטאָן") בתוך "מי הדעת"<sup>133</sup> דתורת החסידות,

שזוהי ההכנה לקיום היעוד "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

